

**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)**

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044) 200-47-53, факс (044) 253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, http://www.me.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

№ _____

На № _____ від _____

**Спільний представницький орган
репрезентативних всеукраїнських
об'єднань профспілок на
національному рівні**

**Спільний представницький
орган сторони роботодавців на
національному рівні**

**Конфедерація роботодавців
України**

**Фонд соціального страхування
України**

Щодо погодження проекту акта

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України надсилає проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України „Про затвердження Змін до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці” та просить погодити зазначений проект наказу у найкоротший строк.

Додаток:

1. Проект акта на 9 арк.
2. Пояснювальна записка на 4 арк.
3. Порівняльна таблиця на 10 арк.

Міністр

Шкура, 200-23-63

Тимофій МИЛОВАНОВ

**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)**

Н А К А З

№ _____

Київ

**Про затвердження Змін до Типового
положення про порядок проведення
навчання і перевірки знань з питань
охорони праці**

Відповідно до статті 18 Закону України „Про охорону праці”, Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 459 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2019 року № 838)

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Зміни до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511, що додаються.

2. Директорату норм та стандартів гідної праці забезпечити подання цього наказу в установленому порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

Т. С. МИЛОВАНОВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Міністерства розвитку
економіки, торгівлі та сільського
господарства України**

№ _____

ЗМІНИ

**до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань
з питань охорони праці**

1. У главі 1:

1) у пункті 1.1 слова „учнів, курсантів, слухачів та студентів навчальних закладів” замінити словами „здобувачів освіти”;

2) у пункті 1.4:

абзац другий викласти у такій редакції:

„галузевий навчальний центр – визначений міністерством або іншим центральним органом виконавчої влади підпорядкований заклад освіти, навчальний підрозділ або навчальний центр, що проводять навчання з питань охорони праці посадових осіб та інших працівників підприємств, установ та організацій, які перебувають у сфері управління зазначених міністерств, інших центральних органів виконавчої влади;”;

абзац четвертий виключити;

в абзаці шостому слова „учнів, курсантів, студентів, слухачів” замінити словами „здобувачів освіти”;

абзац десятий викласти у такій редакції:

„Інші терміни вживаються у значеннях, наведених в законах України „Про охорону праці” та „Про освіту”.”.

3) у пункті 1.5:

слова „та промислової безпеки” замінити словами „за формою, наведеною у додатку 8 до Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 року № 1107;

2. Главу 2 викласти у такій редакції:

„2. Вивчення основ охорони праці у закладах освіти

2.1. Навчання з питань охорони праці в закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти надається згідно зі стандартами освіти, що визначають вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей і загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти.

2.2. Навчання з питань охорони праці під час підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників у закладах освіти проводиться відповідно до планів і програм навчання на основі стандартів професійної освіти, які передбачають компетентнісний підхід до вивчення основ охорони праці, а також відповідно до Положення про порядок навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2006 року № 304, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 07 липня 2006 року за № 806/12680 (зі змінами).

2.3. При підготовці в закладах професійної (професійно-технічної) освіти працівників за професіями, пов'язаними з роботами підвищеної небезпеки, навчання з питань охорони праці проводиться відповідно до глави 4 Типового положення з урахуванням вимог Положення про порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професіям, пов'язаним з роботами із шкідливими та важкими умовами праці, а також з роботами підвищеної небезпеки, затвердженого наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 30 грудня 1994 року № 130, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 20 січня 1995 року за № 14/550 (зі змінами).”.

3. У главі 3:

1) у назві глави слова „на підприємстві” виключити;

2) пункт 3.1 викласти в такій редакції:

„3.1. Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи, а також здобувачі освіти під час трудового і професійного навчання проходять за рахунок роботодавця інструктажі, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання домедичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварії.”;

3) пункт 3.3 викласти у такій редакції:

„3.3. Організацію навчання та перевірки знань з питань охорони праці працівників, у тому числі під час професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації здійснюють працівники служби кадрів або інші спеціалісти, яким роботодавцем доручена організація цієї роботи.

Навчання та перевірка знань з питань охорони праці працівників може проводитись як безпосередньо роботодавцем, так і у навчальних центрах, у тому числі галузевих, відповідно до цього Типового положення.

Форми і методи навчання та перевірки знань з питань охорони праці визначаються відповідно роботодавцем, навчальним центром або галузевим навчальним центром, що їх проводить.

Навчання з питань охорони праці може проводитись як традиційними методами, так і з використанням сучасних форм навчання – мережевого, дистанційного тощо, а також з використанням технічних засобів навчання: аудіовізуальних, комп'ютерних навчально-контрольних систем, комп'ютерних тренажерів.”;

4) пункт 3.5 викласти в такій редакції:

„3.5. Перевірка знань працівників з питань охорони праці проводиться за нормативно-правовими актами з охорони праці, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків.”;

5) пункти 3.7 – 3.11 викласти у такій редакції:

„3.7. Перед перевіркою знань з питань охорони праці на підприємстві для працівників організується навчання у порядку, визначеному п. 3.3 Типового положення.

3.8. Перевірка знань працівників з питань охорони праці за результатами навчання у навчальному центрі здійснюється комісією з перевірки знань з питань охорони праці (далі – комісія навчального центру), утвореною навчальним центром у кількості не менше 3 (трьох) осіб.

До складу комісії навчального центру входять викладачі та інші працівники навчального центру, а також можуть залучатися (за згодою) представники відповідного (за місцем проведення перевірки знань) територіального органу Держпраці, представники відповідних профспілок, страхові експерти з охорони

праці відповідного (за місцем проведення перевірки знань) робочого органу виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України (далі – Фонд), інші фахівці з охорони праці.

3.9. Перевірка знань працівників з питань охорони праці за результатами навчання безпосередньо у роботодавця здійснюється комісією з перевірки знань з питань охорони праці (далі – комісія роботодавця), утвореною роботодавцем у кількості не менше 3 (трьох) осіб.

Головою комісії роботодавця призначається його керівник або заступник керівника, або інша посадова особа, до службових обов'язків яких входить організація роботи з охорони праці, а в разі утворення комісії в окремому структурному підрозділі – керівник або заступник керівника відповідного структурного підрозділу.

До складу комісії роботодавця можуть входити спеціалісти служби охорони праці, представники юридичної, виробничих, технічних служб, представники профспілки або уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці.

До складу комісії роботодавця можуть залучатися страхові експерти з охорони праці відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду та викладачі охорони праці, які проводили навчання.

У разі неможливості створити комісію роботодавцем, що входить в об'єднання підприємств, перевірка знань може здійснюватися комісією іншого роботодавця – учасника об'єднання.

3.10. Усі члени комісії навчального центру, у тому числі галузевого, або комісії роботодавця у порядку, установленому Типовим положенням, повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці.

3.11. Перелік питань або тестів для перевірки знань з питань охорони праці (далі – перелік питань) розробляється згідно з нормативно-правовими актами з охорони праці, тематичними планами і програмами навчання з урахуванням специфіки виробництва та функціональних обов'язків працівників та затверджується головою комісії навчального центру або головою комісії роботодавця, які забезпечують оприлюднення переліку питань на офіційних веб-сайтах навчального центру чи роботодавця, або в інший спосіб, доступний для працівників, які проходять перевірку знань з питань охорони праці.”;

б) пункт 3.20 виключити.

4. Пункти 4.2 – 4.4 глави 4 викласти в такій редакції:

„4.2. Спеціальне навчання з питань охорони праці може проводитись як безпосередньо роботодавцем, так і у навчальних центрах, у тому числі в галузевих, у порядку, визначеному главою 3 Типового положення.

У разі здійснення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безпосередньо роботодавцем спеціальне навчання з питань охорони праці є складовою зазначеної професійної підготовки.

4.3. Спеціальне навчання з питань охорони праці проводиться за навчальними планами та програмами, які розробляються з урахуванням відповідних нормативно-правових актів з охорони праці, конкретних видів робіт, виробничих умов, функціональних обов'язків працівників і затверджуються наказом (розпорядженням) роботодавця або навчального центру.

4.4. Перевірка знань з питань охорони праці після проведення спеціального навчання здійснюється:

комісією роботодавця (якщо навчання проводилось безпосередньо роботодавцем) у порядку, визначеному главою 3 Типового положення;

комісією навчального центру (якщо навчання проводилось у навчальному центрі) у порядку, визначеному главою 3 Типового положення, з обов'язковим залученням представника відповідного (за місцем проведення перевірки знань) територіального органу Держпраці (за згодою), представника відповідних профспілок (за згодою). Листи-запрошення щодо залучення зазначених представників Держпраці та профспілок до складу комісії навчального центру мають містити інформацію про місце, дату, час проведення засідання комісії, орієнтовну кількість осіб, які проходять перевірку знань з питань охорони праці та перелік основних нормативно-правових актів з охорони праці щодо яких проводитиметься перевірка знань з питань охорони праці та надсилаються навчальним центром не пізніше ніж за десять робочих днів до дня засідання комісії. Держпраці та профспілки повідомляють про участь у складі комісії навчального центру своїх представників відповідними листами. У разі ненадання таких листів засідання комісії навчального центру може проводитися без участі зазначених представників;

комісією галузевого навчального центру (якщо навчання проводилось у галузевому навчальному центрі) у порядку, визначеному абзацами другим, третім пункту 5.3 глави 5 цього Типового положення.”.

5. У главі 5:

1) пункт 5.1 викласти у такій редакції:

„5.1. Посади посадових осіб, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці (далі – посадові особи), визначено у переліку (додаток 3).

Посадові особи проходять навчання та перевірку знань з питань охорони праці під час прийняття на роботу і періодично - один раз на три роки, згідно з Типовими тематичним планом і програмою навчання з питань охорони праці посадових осіб (додаток 4).”;

2) в абзаці першому пункту 5.2 слова „вищих навчальних закладів” замінити словами „закладів вищої освіти”;

3) абзаци другий та третій пункту 5.2 замінити абзацом такого змісту:

„Перевірка знань з питань охорони праці цієї категорії посадових осіб проводиться комісією навчального центру у порядку, визначеному главою 3 Типового положення, з обов'язковим залученням представників відповідного територіального органу Держпраці та представників відповідних профспілок у порядку, визначеному абзацом третім пункту 4.4 Типового положення.”;

4) абзаци другий – четвертий пункту 5.3 викласти у такій редакції:

„Перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб, зазначених у абзаці першому цього пункту, які пройшли навчання у галузевих навчальних центрах, проводиться комісією галузевого навчального центру, створеною наказом вищого органу у кількості не менше 3 (трьох) осіб. Очолює комісію галузевого навчального центру керівник або заступник керівника цього органу, до службових обов'язків якого входить організація роботи з охорони праці, чи керівник служби охорони праці цього органу.

До складу комісії галузевого навчального центру входять представники відповідних профспілок та можуть залучатися представники відповідного (за місцем проведення перевірки знань) територіального органу Держпраці, а також штатні викладачі галузевого навчального центру, де проводилось навчання (за згодою).

Перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб, зазначених у абзаці першому цього пункту, які пройшли навчання в навчальних центрах, проводиться комісією навчального центру у порядку, визначеному главою 3 Типового положення, з обов'язковим залученням представника відповідного територіального органу Держпраці та представника відповідних профспілок у порядку, визначеному абзацом третім пункту 4.4 Типового положення.”;

5) у пункті 5.4 слова „на підприємстві” замінити словами „у роботодавців, або у навчальних центрах, або у галузевих навчальних центрах”.

6. У главі 6:

1) у абзаці п'ятому пункту 6.3 слова „з учнями та студентами” замінити словами „зі здобувачами освіти”;

2) у абзаці шостому пункту 6.4 слова „з учнями, курсантами, слухачами та студентами навчальних закладів” замінити словами „зі здобувачами освіти”;

3) у абзаці шостому пункту 6.6 слова „з учнями, студентами, курсантами, слухачами” замінити словами „зі здобувачами освіти”;

4) пункт 6.12 викласти у такій редакції:

„6.12. Інструктажі з питань охорони праці для здобувачів освіти під час трудового і професійного навчання у закладах освіти проводяться у порядку, визначеному відповідними нормативно-правовими актами з охорони праці в галузі освіти.”.

7. Пункт 2 додатку 3 до Типового положення викласти в такій редакції:

„2. Заклади освіти

2.1. Керівники, заступники керівників закладів освіти, на яких покладена відповідальність за організацію безпечного ведення робіт, керівники та викладачі кафедр охорони праці.

2.2. Майстри та інструктори виробничого навчання, наставники, керівники виробничої практики та інші посадові особи, які викладають питання охорони праці, безпечного ведення робіт або проводять інструктажі з охорони праці зі здобувачами освіти.”.

**Генеральний директор
Директорату
норм та стандартів гідної праці**

Юрій КУЗОВОЙ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України „Про затвердження Змін до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці”

1. Резюме

Вдосконалення та спрощення процедури проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

Відповідно до частин першої та п'ятої статті 18 Закону України „Про охорону праці” працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії. Порядок проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з питань охорони праці визначається типовим положенням, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони праці.

Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці затверджене наказом Державного комітету з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 за № 231/10511 (далі – Типове положення).

Водночас, протягом останнього часу збільшилася кількість звернень та скарг від навчальних центрів щодо проблемних питань під час здійснення комісіями Держпраці перевірок знань з питань охорони праці. Протягом 2018-2019 рр до Мінсоцполітики надійшло більше трьох десятків звернень з цього приводу.

За результатом розгляду цих звернень, відповідно до висновків і пропозицій Державної регуляторної служби України Віце-прем'єр-міністром України П. Розенком надано доручення від 12 лютого 2018 року № 52008/3/1-17 Мінсоцполітики, Мін'юсту, Держпраці та ДРС розглянути порушене питання із залученням заінтересованих сторін.

На виконання цього доручення Мінсоцполітики було проведено ряд консультацій та нарад за участю представників Держпраці, ДРС, Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні, Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні, Конфедерації роботодавців України та навчальних центрів, за результатами яких виявлено низку проблем, пов'язаних з процедурою проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, зокрема:

нездатність Держпраці забезпечити постійну роботу комісій Держпраці з перевірки знань з питань охорони праці після проведення спеціального

навчання та з перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб, що пройшли навчання у навчальних центрах;

неспроможність Держпраці забезпечити достатню кількість своїх представників для участі у роботі комісій з перевірки знань з питань охорони праці;

обмеженість форм організації перевірки результатів навчання.

Відповідно до положення Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2019 р. № 838) функції формування та реалізації державної політики у сфері праці, зайнятості населення, трудової міграції, трудових відносин, соціального діалогу, промислової безпеки, охорони праці, гігієни праці, поводження з вибуховими матеріалами, здійснення державного гірничого нагляду, здійснення державного нагляду та контролю за додержанням вимог законодавства про працю та зайнятість населення було віднесено до компетенції Мінекономіки.

Враховуючи усі обговорення та пропозиції, розроблено проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України „Про затвердження змін до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці”.

3. Суть проекту акта

Проектом акта передбачається внесення змін до Типового положення з метою:

спрощення процедури проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці;

врегулювання процедури залучення до роботи комісій з перевірки знань з питань охорони праці представників профспілок, Держпраці, Фонду соціального страхування;

врегулювання процедури визначення переліку питань (тестів) для перевірки знань з питань охорони праці;

надання навчальним центрам та роботодавцям, що проводять навчання з питань охорони праці, можливості визначати форми та методи організації навчання та перевірки знань.

4. Вплив на бюджет

Реалізація проекту акта не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Реалізація акта матиме вплив на ключові інтереси суб'єктів господарювання в частині врегулювання проблемних питань, які виникають під час проведення навчання з питань охорони праці.

Прогноз впливу реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін додається.

Проект акта стосується соціально-трудової сфери та погоджено із зауваженнями, які враховано частково, Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні та Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні.

Проект акта не стосується прав осіб з інвалідністю, функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує проведення консультацій із всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їхніми спілками, уповноваженими представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування, відповідних органів місцевого самоврядування, Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

6. Прогноз впливу

Реалізація акта впливатиме на інтереси держави, суб'єктів господарювання та роботодавців у частині вдосконалення та спрощення процедури проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці.

Реалізація акта позитивно впливатиме на ринкове середовище (аналіз регуляторного впливу додається).

Реалізація акта за предметом правового регулювання не матиме впливу на розвиток регіонів, ринок праці, громадського здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект акта потребує погодження із Міністерством освіти і науки України, Державною службою України з питань праці, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Державною інспекцією ядерного регулювання України, Державною регуляторною службою України та опрацювання з Фондом соціального страхування України.

8. Ризики та обмеження

У проекті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації, стосуються інших ризиків та обмежень, які можуть виникнути під час реалізації акта.

9. Підстава розроблення проекту акта

Проект акта розроблено Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України на виконання статті 28 Закону України „Про охорону праці”.

Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України

_____ 2020 р.

Тимофій МИЛОВАНОВ